

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV (prvopodpisana Janja Sluga)

Ljubljana, . januar 2018

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1, 109/08. 39/11, 48/12) ter 114. in 115. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) vlagamo podpisane poslanke in poslanci

Predlog zakona o nujni sanaciji posledic čezmerne obremenitve okolja na območju Celjske kotline

ki vam ga pošiljamo v obravnavo na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Na sejah Državnega zbora in na sejah matičnega delovnega telesa bo v imenu predlagateljev sodelovala gospa Janja Sluga.

Priloga:

- besedilo zakona
- podpisi poslank in poslancev

Predlog Zakona o nujni sanaciji posledic čezmerne obremenitve okolja na območju Celjske kotline

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V letošnjem letu je bilo objavljeno Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2017, ki prikazuje stanje okolja in njegovo povezanost z dogajanjem v družbi za obdobje 2009 – 2015. To je po poročilih o okolju iz leta 1996, 2003 in 2009 četrto poročilo o stanju okolja v Sloveniji. Iz poročila izhaja, da se stanje okolja izboljšuje, kar je posledica okoljske politike in celovite okoljske zakonodaje, sprejete v zadnjih desetletjih. Zmanjšali so se izpusti nekaterih onesnaževal v zrak in vodo, boljše ravnanje z odpadki, okrepljena so prizadevanja za ohranjanje biotske raznovrstnosti, bolje razumemo povzročitelje okoljskih izzivov.

Poročilo prikazuje splošno stanje okolja v precej rožnati luči, medtem, ko se precej manj posveča stanju okolja na posameznih področjih, kjer pa je stanje zaskrbljujoče, predvsem glede kakovosti zraka in onesnaženosti tal. Poročilo priznava, da so bila na posameznih mestih, kjer je bila ali pa se še vedno izvaja povečana rudniško-topilniška ali metalurška dejavnost, zaznana presežanja opozorilnih imisijskih vrednosti, tudi kritičnih imisijskih vrednosti, za anorganska onesnaževala (npr. kadmij, svinec, arzen, baker) v tleh. Kot najbolj obremenjena tla z onesnaževali Poročilo navaja tla v Mežiški dolini, Celjski kotlini, na Jesenicah in v Idriji, pri čemer sta za zdravje ljudi in okolja najbolj problematična predvsem kadmij in svinec.

V zvezi s tem velja opozoriti, da ima na podlagi prvega in drugega odstavka 72. člena ustave v skladu z zakonom vsakdo pravico do zdravega življenjskega okolja. Država je dolžna skrbeti za zdravo življenjsko okolje z varstvom okolja. Država mora torej s predpisi določiti vsebino in obseg pravice do zdravega življenjskega okolja in obseg ter ukrepe za sanacijo škode, ki jo določeni akterji povzročijo. Zakonsko določanje ukrepov za zmanjšanje onesnaževanja okolja je celovito urejeno z Zakonom o varstvu okolja (ZVO). Pravica do zdravega življenjskega okolja je definirana tudi v 14. členu ZVO, država pa je na podlagi zakona dolžna ukrepati in zaščiti okolje in človekovo zdravje.

Tako ZVO pooblašča Vlado RS, da lahko del okolja ali posamezno območje s predpisom določi kot degradirano okolje, če je na podlagi meril razvrščeno v razred ali stopnjo največje obremenjenosti ali kadar obstaja tveganje, da bo raven onesnaženosti preseгла eno ali več alarmnih predpisanih vrednosti, in v sodelovanju z občino, na območju katere je degradirano območje, določi program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja ali njegovih delov na tem območju.

Ne glede na omenjene ugotovitve Poročila o stanju okolja je doslej Vlada RS na podlagi ZVO ukrepala zgolj v primeru Mežiške doline in sprejela Odlok o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Uradni list RS, št. 119/07; v nadaljevanju: Odlok), na podlagi katerega Vlada RS vsako leto sprejme letne programe ukrepov za posamezno koledarsko leto, ki vsebujejo spisek in opis izvedbe prioritarnih del za posamezno leto skupaj s podrobnim finančnim ovrednotenjem. Za izvedbo Programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja se sredstva zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije za obdobje od leta 2007 do 2022 s predvideno vrednostjo ukrepov po posameznih letih. Lanko leto je bilo za sanacijo Mežiške doline predvidenih 750 tisoč evrov.

Predlagatelji tega zakona želimo opozoriti, da se širše območje Celja na območju Slovenije, poleg Mežiške doline, uvršča med tri najbolj onesnažena območja. Industrijsko onesnaževanje Celjske kotline je zaradi lociranosti velikih industrijskih obratov v geografsko neugodnih razmerah in velikemu staremu onesnaženju tal velik problem. Precejšnja onesnaženost okolja izvira iz prejšnjih časovnih obdobj, ko ukrepov varstva okolja še ni bilo. Prestrukturiranje industrije in izgradnja čistilnih naprav je onesnaževanje v zadnjih letih zelo zmanjšalo, kar je prispevalo k izboljšanju stanja. Kljub temu pa onesnaženost kmetijskih in urbanih zemljišč ostaja trajen problem. Prav tako ostaja nesaniirano opuščeno industrijsko območje stare cinkarne. Posebno v Celjski kotlini predstavljajo največjo grožnjo javnemu zdravju, kar kliče po hitri in celostni rešitvi. Zato je takojšnje sprejetje ukrepov za sanacijo prioriteta naloga države in lokalne skupnosti.

Obsežnost površin in stopnja onesnaženosti zlasti zemljišč je na širšem območju Celja izstopajoča in zahteva prednostno obravnavo ter takojšnje reševanje. Prva obširnejša raziskava, ki je pokazala na onesnaženost tal na območju Celjske kotline, je bila opravljena že v letu 1989. Podobni rezultati so bili pridobljeni tudi v okviru monitoringa stanja tal v letu 2016, ki ga je financirala MO Celje. Pokazali so, da je širše območje Celja onesnaženo s težkimi kovinami. Prevladuje onesnaženje s kadmijem, cinkom, in svincem. Njihove povprečne vrednosti znatno presegajo slovenska povprečja.

Analiziran podstrešni prah v starih stavbah, (grajenih po letu 1940) dokazuje 100-krat višje vrednosti kadmija in 50-krat višje vrednosti ostalih onesnaževal, kot je stanje na neonesnaženih področjih Slovenije. Ugotovljene pa so bile tudi povečane vsebnosti niklja in arzena. Po podatkih iz publikacije »Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik razvoja Slovenije-Celjska kotlina kot modelni pristop za degradirana območja«, ki jo je uredil in izdal Inštitut za okolje in prostor v letu 2013, je onesnaženo s kadmijem 4.091 ha zemljišč, s svincem 4.750 ha in s cinkom 6.000 ha zemljišč.

Nevarne snovi lahko iz tal v človeka prehajajo preko hrane, pridelane na onesnaženih območjih, ali direktno z vdihovanjem finih prašnih talnih delcev v zraku in z zaužitjem talnih delcev preko umazanih rok. Možne poti prehajanja kovin v človeka so odvisne od vrste rabe tal (urbani vrtovi, kmetijska, industrijska ...). Slabo je tudi stanje površinskih voda Hudinje in Voglajne, saj sta reki onesnaženi s težkimi kovinami.

Znanstveni dokazi kažejo, da so arzen, kadmij, nikelj in nekateri policiklični aromatski ogljikovodiki človeku genotoksične, rakotvorne snovi in, da ni mogoče določiti praga, pod katerim te snovi ne predstavljajo tveganja za zdravje ljudi. Naj v zvezi s tem omenimo tudi strokovno mnenje dr. Arturja Furstja, toksikologa in farmakologa-Nobelovega nagrajenca: »Kadmij je ena najbolj strupenih snovi na svetu, saj preprečuje delovanje številnih encimov v telesu. Encime pa uporabljamo za kompletno delovanje vseh procesov.«.

V želji zagotoviti prebivalcem Celjske kotline varno in čisto okolje in rešiti dolgotrajen problem okoljskih bremen je skupina strokovnjakov z različnih področij (tla, voda, zdravje ljudi, itd..) pripravila skupen projekt "Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik trajnostnega razvoja-modelni pristop na primeru Celjske kotline". Vodja projekta je bila priznana strokovnjakinja s področja varstva okolja doc. dr. Cvetka Ribarič Lasnik z že omenjenega celjskega Inštituta za okolje in prostor. Celoten projekt, ki je bil končan že leta 2012, je sestavljen iz več segmentov, ki so skupaj dali natančen pregled nad stanjem okolja v Celjski kotlini. V projektu so zajeti že pridobljeni podatki o kmetijskih in urbanih tleh, o ravnanju z odpadki, o onesnaženosti voda, zraka, vpliv onesnaženosti v rastlinah in živali, pregled vseh virov onesnaževanja s težkimi kovinami v Celjski kotlini, pregled sanacijskih ukrepov in predlog ukrepov za izboljšanje

stanja v okolju in kvalitetnejše življenje prebivalcev v Celjski kotlini. Posebna pozornost je bila namenjena zdravstvenemu stanju ljudi na tem območju.

V projektu so strokovnjaki zbrali podatke po posameznih segmentih v celovit sistem; podatke analizirali in ovrednotili; opredelili ogrožena območja, kjer je treba sprejeti in izvesti program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja; analizirali ozaveščenost ciljnih skupin in izdelali komunikacijsko-izobraževalni model; pripravili program in ekonomsko analizo ukrepov po posameznih segmentih; določili merljive kazalnike uspešnosti sanacije; izdelali model sanacije na degradiranih območjih in pripravili osnutek predloga zakonskega akta, ki bo podlaga za predlog Zakona za sanaciji posledic čezmerne obremenitve okolja na območju Celjske kotline.

Predlagatelji se zavedamo, da ZVO pooblašča Vlado RS, da lahko del okolja ali posamezno območje s predpisom določi kot degradirano okolje (v primeru, če je na podlagi meril občutljivosti, ranljivosti ali obremenjenosti del okolja ali posamezno območje razvrščeno v razred ali stopnjo največje obremenjenosti, ali v primeru obstoja tveganja, da bo raven onesnaževal preseгла eno ali več alarmnih vrednosti, ter v sodelovanju z občino, na območju katere je degradirano območje, določi program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja ali njegovih delov na tem območju). Pravno podlago za sanacijo degradiranih območij v Sloveniji predstavlja 24. člen ZVO in Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh.

Kljub temu smo se odločili za odstop od ureditve ZVO, ki daje zakonsko pooblastilo Vladi RS za ureditev obravnavane problematike. Za nesistemski pristop imamo več kot dobre razloge. Kot že omenjeno, pristojno Ministrstvo za okolje in prostor (v prejšnjem mandatu za kmetijstvo in okolje) kljub ugotovitvam iz poročila ciljnega razvojnega projekta: »Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik razvoja v Sloveniji – modelni pristop za degradirana območja« iz leta 2012 na podlagi stanj v letih od 1989 do 2012« še do danes ni formalno odločilo, da se okolje na delu občine Celje, Štore in Vojnik glede na Uredbo o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh razvršča v razred največje obremenjenosti, za kar bi moralo sprejeti ODREDBO o razvrstitvi območja Celjske kotline v razrede onesnaženosti tal. Zato Vlada RS vse do sedaj ni mogla odločati o tem, da bi, tako kot v primeru Mežiške, doline sprejela ODLOK o območjih največje obremenjenosti okolja v Celjski kotlini in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja.

Da Celjska kotlina potrebuje okoljsko sanacijo zaradi onesnaženosti tal, je bolj ali manj jasno že od leta 1989, a kot je videti, se to tudi v tem mandatu ne bo zgodilo. Ministrstvo za okolje in prostor je sicer oblikovalo delovno skupino, ki naj bi pripravila podlage za sanacijo, a rezultatov ni. In to kljub omenjenemu projektu iz leta 2012. Ministrstvo meni, da je za nadaljevanje dela skupine nujno, da se sprejme nova Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh. Slednja je bila lansko leto tudi javno razgrnjena, a je bila zaradi nasprotovanja nevladnih okoljevarstvenih organizacij umaknjena.

Predlagatelji opozarjamo, da mineva že peto oz. četrto leto, odkar so izpolnjeni pogoji za sprejetje aktov o okoljski sanaciji Celjske kotline, saj so bili potrebni akti, tj. odredba o razvrstitvi območja Celjske kotline v razrede onesnaženosti tal in odlok o programu ukrepov za sanacijo celjske kotline že pripravljena, a nikoli podpisani oz. izdani in posredovani vladi v sprejem.

Predlagatelji želimo opozoriti, da je Varuh človekovih pravic RS poleti 2016 pripravil četrto redno srečanje s predstavniki civilne družbe s področja okolja in prostora prav v Celju. Srečanje je bilo namenjeno predvsem problematiki onesnaženja Celjske kotline, namen pa je bil ugotoviti, kako učinkovito so pristojni organi oblasti pristopili k reševanju tozadevne problematike oziroma prispevali k pospešitvi sanacije

onesnaženja tega območja. Na srečanju so sodelovali predstavniki oblasti, strokovne javnosti in civilne družbe. Naj opozorimo na naslednje poudarke srečanja:

»V razpravi je bilo večkrat poudarjeno, da se od preteklega srečanja Varuha s predstavniki civilne javnosti v Celju ni nič premaknilo in konkretni ukrepi za sanacijo še niso bili niti pričeti. Podani so bili očitki, da je vse preveč časa posvečeno analizam in statističnim poročilom, ki se v bistvenem ne razlikujejo, vendar njihova obravnava pomeni časovno zamudo na račun zdravja in kakovosti življenja okoliških prebivalcev. Predstavniki civilne družbe opozarjajo, da je območje Celjske kotline zastrupljeno in zastrupljanje se neomejeno nadaljuje naprej. Izpostavijo mačehovski odnos države do prebivalcev Celjske kotline, saj vse do sedaj ni prišlo do učinkovitega pristopa k sanaciji območja. Menijo, da so ustanovljena delovna telesa premalo učinkovita. Očitek je bil podan tudi na delovanje stroke in dognanj, saj bi vendarle visoka stopnja obolenosti in umrljivosti okoliškega prebivalstva morala predstavljati povsem zadosten motiv za resnejši pristop oblasti pri iskanju rešitev. Skrbi jih, da je trenutno stanje v Celjski kotlini posledica pomanjkanja politične volje in vplivnosti kapitala na sprejem konkretnih odločitev. Udeleženci so se strinjali, da se mora projekt sanacije Celjske kotline pričeti učinkoviteje izvajati. Temu pritrjuje tudi varuhinja s sodelavci. Varuhinja se strinja, da projekt sanacije nedvomno poteka prepočasi, problematika bi morala biti deležna prioritete obravnave. Zato je potrebno pospešiti aktivnosti za sanacijo območja, sprejeti nujne ukrepe in načrt učinkovitega izvajanja dolgoročnih ukrepov, pri tem pa skrbno spremljati in preprečevati dodatno onesnaževanje. Nadalje je izrednega pomena osveščanje lokalnega prebivalstva o stanju, individualnem spoprijemanju z onesnaženostjo in njegovo vplivnostjo. Posebne obravnave in ustrezne zaščite bi morale biti deležne šibkejših skupin, otroci in starejše prebivalstvo. Čas je, da se pristopi od besed k dejanjem in degradacijo območja vendarle prične odpravljati.«

Predlagatelji se v celoti strinjamo z navedenimi poudarki. Čeprav zakonska ureditev načina zagotavljanja standardov kakovosti okolja ter ureditve ukrepov za zmanjševanje onesnaženja okolja in izboljšanje kakovosti degradiranega okolja obstaja oz. se na tej podlagi predvideva podzakonska ureditev, do katere pa kot kaže zaradi vrste razlogov še ne bo prišlo, smo se predlagatelji odločili, da bomo zaradi utemeljenosti okoljskih in zdravstvenih razlogov to materijo za Celjsko kotlino reševali z nujnim (posebnim) zakonom. Podlago za pripravo tega zakona za sprejem in izvedbo okoljskih in zdravstvenih politik, ki so v javnem interesu, pa predstavljajo rezultati omenjenega projekta in pripravljene osnutki predpisov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Sanacija okolja Celjske kotline je v prvi vrsti namenjena zdravju ljudi, še zlasti otrok, kot najbolj izpostavljene in občutljive populacije. V Celjski kotlini je bilo namreč v zadnjih treh desetletjih opravljenih veliko študij in monitoringov stanja tal, ki so pokazale prisotnost onesnaženosti tal, kar posledično lahko vpliva na tudi na zdravje ljudi.

Osnovni cilj zakona je vsem prebivalcem na območju Celjske kotline zagotavljati pogoje za življenje v zdravem in varnem okolju. Le takšno okolje bo Celjski kotlini zagotavljalo tudi nadaljnji razvojni potencial. Med podrobnejše cilje bi uvrstili:

- zmanjšati izpostavljenost prebivalcev nevarnim snovem v bivalnem okolju: doma, na vrtovih, kmetijskih površinah, v vrtcu in šoli, na igriščih...,
- zmanjšati obremenjenost okolja z nevarnimi snovmi, ki lahko vplivajo na zdravje ljudi,
- omejiti nedovoljeno odlaganje in premeščanje onesnaženih zemljin z nevarnimi snovmi,
- omogočiti ljudem izvajati kmetovanje, ribolov, vrtičkanje, športne aktivnosti ...v varnem okolju,
- idr.

2.2 Načela

Pravica do življenja v zdravem in čistem življenjskem okolju in dolžnost za skrb za ohranjanje le tega sta načeli, ki sta vpeti tako v mednarodno pravo oz. mednarodne konvencije in deklaracije kot sta npr. Evropska listina o okolju in zdravju ali Helsinška deklaracija o ukrepih na področju okolja in zdravja v Evropi kot tudi del zakonodaje, ki velja na območju Republike Slovenije. Ustava Republike Slovenije v 72. členu določa, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. Država pa skrbi za zdravo življenjsko okolje in v ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. Zakon določa tudi, ob katerih pogojih in v kakšnem obsegu je povzročitelj škode v življenjskem okolju dolžan poravnati škodo. Na novi zakonodajni osnovi je bil sprejet Zakon o varstvu okolja, ki vsebuje splošne ukrepe in osnovne metode varstva okolja in rabe naravnih virov. Na osnovi zakona o varstvu okolje so bili sprejeti različni podzakonski akti, pri čemer je ena pomembnejših Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh. Poleg tega je Republika Slovenija članica Evropske Unije, ki je s sprejetjem različne okoljske zakonodaje, ki velja tudi za območje republike Slovenije, postavila svetovne standarde na področju varovanja okolja. Je pa res, da jih je treba pričeti izvajati oz. da je treba pričeti tudi s sanacijo onesnaženih območij.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlog zakona se je pripravil na osnovi odloka o Mežiški dolini, ki ga je vlada RS sprejela in objavila v Uradnem listu (Ur. list RS 119/07). Prilagojen je razmeram v Celjski kotlini in ukrepom, ki so predlagani v projektu "Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik trajnostnega razvoja-modelni pristop na primeru Celjske kotline". Predvideni so pripravljavci programa ukrepov, vzpostavljen pa je tudi poročanje o izvajanju.

Temeljni namen predloga zakona je po skoraj 30-tih letih zagotoviti izvajanje ukrepov za zmanjšanje posledic okoljske škode, predvsem kot posledice dolgoletne metalurške dejavnosti, (stara okoljska bremena) ter s tem izboljšanja kakovosti naravnega in grajenega okolja ter zdravstvenega stanja prebivalstva na območju Celjske kotline.

Predlog zakona vzpostavlja odgovornost države in lokalnih skupnosti za pripravo in izvajanje ter financiranje programa ukrepov za izboljšanje kakovosti posameznih delov okolja na območju Celjske kotline.

Zakon torej podrobneje določa ukrepe za izboljšanje okolja, tako splošne kot tudi specifične. Za vsako posamezno koledarsko oz. proračunsko leto se najkasneje do konca oktobra tekočega leta sprejme letni načrt izvajanja ukrepov za naslednje leto, ki vsebuje spisek in opis izvedbe prioritarnih ukrepov za posamezno leto, skupaj s podrobnim finančnim ovrednotenjem. Letne načrte ukrepov pripravi Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in občinama na območju Celjske kotline ter jih predloži Vladi Republike Slovenije v sprejem.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

3. 1. Ocena finančnih posledic za državni proračun in ocena finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva

Predlagani zakon bo imel finančne posledice tako za državni proračun kot tudi druga javno finančna sredstva in sicer za proračuna samoupravnih lokalnih skupnosti na območju Celjske kotline, na območju katerih se bodo izvajali ukrepi za izboljšanje okolja.

V Pogodbi o delovanju EU je določeno, da okoljska politika EU temelji na načelu, da povzročitelj obremenitve plača vsakršno okoljsko škodo, ki jo povzroči. Zato je tudi v Republiki Sloveniji kot državi članici načelo „povzročitelj plača“ med osnovnimi načeli okoljske zakonodaje. To načelo določa, da so za povzročeno škodo odgovorni povzročitelj obremenitve ter lastniki zemljišč in njihovi najemniki, ki morajo preprečevati poškodovanje tal na svojih zemljiščih. Kljub vsemu pa se je treba zavedati, da je onesnaženost zemlje z nevarnimi snovmi obsežna, zato stroška ni primerno v celoti prelagati ne zgolj na državo ali samoupravne lokalne skupnosti ali pa še delujočega onesnaževalca. Zato je treba poiskati tudi rešitev, ki bo vsakemu dodelila svoj delež odgovornosti oziroma zagotavljanja sredstev za sanacijo, tudi ob upoštevanju načela „povzročitelj plača“.

Opozoriti velja tudi, da se bodo ta sredstva razporedila znotraj 10 - letnega obdobja in sicer glede na letne načrte, ki jih bo sprejela vlada in ki bodo seveda predhodno usklajeni z obema samoupravnima lokalnima skupnostima ter povzročiteljem.

Stroški programa sanacijskih ukrepov bi po oceni predlagatelja znašali okvirno 24 MIO EUR in sicer splošni ukrepi okoli 9 MIO EUR, posebni pa 15 MIO EUR.

3.2. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

Predlog zakona ne predvideva porabe dodatnih proračunskih sredstev v letu 2018.

4. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

4.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog pravnega akta ne prenaša določb direktiv EU oziroma ni sprejet z namenom usklajevanja s pravnim redom EU.

4.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

V Pogodbi o delovanju EU³⁰ je določeno, da okoljska politika EU temelji na načelu, da povzročitelj obremenitve plača okoljsko škodo, ki jo povzroči. V vseh državah članicah je načelo „povzročitelj plača“ med osnovnimi načeli okoljske zakonodaje. To načelo določa, da so za povzročeno škodo odgovorni povzročitelj obremenitve ter lastniki zemljišč in njihovi najemniki, ki morajo preprečevati poškodovanje tal na svojih zemljiščih. Zato bi bilo treba stroške sanacije zemljišč z javnimi nepovratnimi sredstvi sofinancirati samo, kadar so izčrpana vsa pravna sredstva za uveljavljanje načela „povzročitelj plača“ in so javna sredstva zadnja možnost. Uporaba načela „povzročitelj plača“ v praksi pa je velik izziv in mnogokrat nedosegljiv. Velikokrat od fizične ali pravne osebe, ki je bila v prvi vrsti odgovorna za onesnaženje, ni mogoče zahtevati plačila odškodnine, saj taka fizična ali pravna oseba v mnogih primerih ne obstaja več ali pa lahko dokaže, da je v času onesnaženja ravnala po veljavnih pravilih. Druga težava, ki se pojavlja, pa je, da gospodarskega mehanizma za financiranje preiskave in sanacije „območij brez lastništva“ (tj. kontaminiranih območij, za katera osebe, ki je po

načelu „povzročitelj plača“ odgovorna za onesnaževanje, ni mogoče določiti ali ji na podlagi nacionalne zakonodaje ali zakonodaje EU ni mogoče pripisati odgovornosti ali ji ni mogoče naložiti stroškov preiskave ali sanacije) ni. Tudi Evropsko računsko sodišče ugotavlja, da čeprav je načelo „povzročitelj plača“ vključeno v zakonodajni okvir držav članic, se ne uporablja v celoti, zato del stroškov okoljske sanacije pokrivajo tudi nacionalna sredstva in sredstva EU. Zato so se nekatere države članice odločile, da bodo zagotavljale tudi drugačne rešitve kot so npr. posebni mehanizmi financiranja za »območja brez lastništva“ (npr. posebni javni skladi) ali pravne rešitve kot so deljena odgovornost med državo in onesnaževalcem. **Belgija** in **Nemčija** zagotavljata javni del financiranja sanacije na regionalni ravni. Na **Slovaškem** je bil ta mehanizem financiranja sprejet že v letu 2006. Na to temo je dne 27.11.2013 v prostorih Državnega sveta potekal posvet »Odgovornost države za sanacijo onesnaženega okolja« v organizaciji Varuha človekovih pravic. Tako predstavniki Ministrstva za zdravje kot tudi Ministrstva za kmetijstvo in okolje so prepoznali potrebo po sprejemu bolj sistemske pravne ureditve, ki bi zagotavljala stalen vir financiranja takšnih projektov sanacije degradiranih območij, saj je pridobivanje sredstev iz evropskih kohezijskih skladov izjemno zahtevno. Ugotavljali so, da bi bilo v tej smeri možno razviti npr. poseben sklad za sanacijo. Poseben zakon s tega področja imajo nekatere sosednje države (**Avstrija**, **Švica**), druge pa poudarjajo, da naj država najprej išče povzročitelja onesnaženega območja. EU pa je zavzela stališče, naj države članice same poskrbijo za saniranje degradiranih območij.

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Posledica sprejetja zakona bi bila sanacija okoljske škode, ki je nastala kot posledica dolgotrajnega delovanja različnih gospodarskih dejavnosti oz. zgodovinskih dejstev še iz prejšnje državne ureditve. S tem bi se dolgoročno zmanjšala tveganja za zdravje prebivalstva in zagotovila višja kakovost naravnega in grajenega okolja oz. primerljivost z drugimi, manj onesnaženimi deli Slovenije. S tem bi se povečala tudi privlačnost lokalnega okolja in širše regije za bivanje, za poslovna vlaganja v regijo, s čimer bi se povečale možnosti za nadaljnji razvoj regije v skladu z načeli trajnostnega razvoja.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

- (1) Ta zakon ne glede na določbe Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16) zaradi onesnaženosti okolja v Celjski kotlini, ki se razvršča v razred največje obremenjenosti in ogroža zdravje prebivalcev, določa nujno sanacijo posameznih delov okolja v Celjski kotlini.
- (2) Za izvedbo nujne sanacije se določi način priprave in izvedbe programa ukrepov za izboljšanje kakovosti posameznih delov okolja v Celjski kotlini (v nadaljevanju: program ukrepov).
- (3) Ta zakon določa tudi posamezne ukrepe, ki jih zajema program ukrepov (v nadaljevanju: ukrepi).
- (4) Ta zakon določa območje v Celjski kotlini, na katerem se izvaja program ukrepov.

- (5) Program ukrepov izvajajo Republika Slovenija oziroma zanjo ministrstvo, pristojno za okolje, ministrstvo, pristojno za zdravje, ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, samoupravni lokalni skupnosti na območju Celjske kotline in sicer občina Celje in občina Štore, na industrijskem območju nove Cinkarne pa CINKARNA, Metalurško-kemična Industrija Celje, d.d. .

2. člen

- 1) Območje v Celjski kotlini, na katerem se izvaja program ukrepov (v nadaljevanju: območje), obsega del območja občine Celje in občine Štore in je območje iz priloge 1, ki je sestavni del tega zakona.
- 2) Območje se glede na raven onesnaženosti razvršča na podobmočja I., II. in III. Stopnje onesnaženosti s kadmijem, cinkom in svincem (v nadaljevanju: nevarne kovine) in je določeno v prilogi 2, ki je sestavni del tega zakona.
- 3) Na podobmočjih s III. stopnjo onesnaženosti, na katerem so presežene opozorilne in kritične vrednosti nevarnih kovin v tleh, kot jih določajo predpisi o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh, se ukrepi iz 3. člena tega zakona izvajajo na celotnem podobmočju. Pred izvajanjem ukrepov se opravi zgolj hitra meritev onesnaženosti tal. V letnih načrtih za izvajanje programa ukrepov se kot prioriteta območja znotraj podobmočja za izvajanje ukrepov določijo območja opuščene industrijskega območja stare Cinkarne, otroških igrišč, vrtcev in šol, zelenjavnih vrtov, kmetijskih zemljišč in sicer njiv in trajnih nasadov z boniteto 60 in več ter naselij v bližini opuščene industrijskega območja stare Cinkarne in industrijskega območja nove Cinkarne.
- 4) Na podobmočjih z II. stopnjo onesnaženosti, na katerem so presežene opozorilne vrednosti nevarnih kovin v tleh, kot jih določajo predpisi o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh, se ukrepi iz 3. člena tega zakona izvajajo na območjih poselitve in kmetijskih zemljiščih in sicer njivah in trajnih nasadih z boniteto 60 in več znotraj podobmočja. Pred izvajanjem ukrepov se opravi temeljita predhodna meritev onesnaženosti tal. Ukrepi se lahko izvajajo zgolj na območjih, kjer so ugotovljene presežene opozorilne vrednosti nevarnih kovin. V letnih načrtih za izvajanje programa ukrepov se določijo prioriteta območja za izvajanje ukrepov.
- 5) Ukrepi iz 3. člena tega zakona se lahko izvajajo tudi na podobmočjih s I. stopnjo onesnaženosti na podlagi temeljite predhodne meritve onesnaženosti tal. V letnih načrtih za izvajanje programa ukrepov se določijo prioriteta območja za izvajanje ukrepov.
- 6) Ukrepi iz 3. člena tega zakona se izvajajo na zemljiščih v lasti države in lokalnih skupnosti ter lasti CINKARNE, Metalurško-kemične Industrije Celje, d.d.. Ukrepi iz 3. člena tega zakona se na zemljiščih, ki so v lasti drugih pravnih oseb in v lasti fizičnih oseb, izvajajo le, če so zanje v programu ukrepov zagotovljena sredstva in na podlagi soglasja lastnika zemljišča.

3. člen

- (1) Program ukrepov zajema splošne in specifične ukrepe.

(2) Splošni ukrepi so zlasti :

- nadzorovana sanacija javnih zelenic v strjenih naseljih;
- nadzorovana zamenjava onesnažene zemlje na otroških igriščih;
- mokro čiščenje cest na mestih, kjer so ugotovljene presežene vrednosti nevarnih kovin v cestnem prahu;
- ureditev golih zelenih javnih površin, na katerih so ugotovljene presežene vrednosti nevarnih kovin, z rastlinskimi prevlekami;
- saniranje nelegalnih odlagališč odpadkov in nevarnih odpadkov;
- odvažanje onesnažene zemlje z nevarnimi kovinami na odlagališča odpadkov in načrtovanje odlagališč odpadkov na območju Celjske kotline;
- določitev lokacij za varno vrtnarjenje na zelenjavnih vrtovih;
- preusmeritev pridelave kultur za kmetijsko rabo v pridelavo energetskih in industrijskih rastlin na kmetijskih zemljiščih;
- vzpostavitev in izvajanje obveščanja in ozaveščanja prebivalcev o možnih virih nevarnih kovin in načinih zmanjšanja njihovega vnosa v telo ter o varni in varovalni prehrani;
- izvajanje dodatnega humanega biomonitoringa na vsebnost nevarnih kovin pri prebivalcih Celjske kotline;
- spremljanje zdravstvenega stanja otrok;
- monitoring delcev PM₁₀ nevarnih kovin v prašnih delcih;
- monitoring tal;
- monitoring površinskih voda
- in drugi ukrepi.

(3) Specifični ukrepi so zlasti :

- uporaba tehnologij remediacije onesnaženih tal z nevarnimi kovinami kot so pranje in izpiranje, reaktivne in pasivne pregrade za čiščenje, separacija frakcij in druge;
- varno ravnanje z odpadnimi naplavinami, ki nastanejo zaradi upravljanja voda ali preprečevanja poplav na porečju Savinje;
- nadzorovana odstranitev ali predelava onesnaženih zemeljskih izkopov pri gradbenih posegih;
- omejevanje emisij prašnih delcev v zrak pri gradnji objektov s pokrivanjem zemeljskega izkopa, ki nastaja pri gradbenih delih in ki se skladišči, in močenje tal pri izvedbi gradbenih del
- in drugi ukrepi.

(4) Ukrepi monitoringa iz enajste, dvanajste in trinajste alineje drugega odstavka tega člena se uporabljajo za spremljanje učinkov izvedbe ostalih ukrepov iz drugega in tretjega odstavka tega člena. Rezultati navedenih izvedenih ukrepov monitoringa se uporabljajo za pripravo letnih načrtov za izvajanje programa ukrepov za posamezno proračunsko leto.

4. člen

- (1) Program ukrepov sprejme Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) na predlog ministrstva, pristojnega za okolje.
- (2) V programu ukrepov se podrobneje določijo ukrepi iz 3. člena tega zakona. Za izvedbo vsakega ukrepa se posebej pripravi poseben protokol, ki je del programa ukrepov. V protokolu se opredeli postopek izbire najprimernejše tehnologije in načina izvajanja glede na izvedljivost, zahtevano učinkovitost, ceno ter trajnostni vidik varovanja okolja.

- (3) Za izvedbo ukrepov iz prve, tretje, četrte, pete in šeste alineje drugega odstavka 3. člena tega zakona se pripravijo posebne, natančnejše karte območij, na katerih se izvajajo, in so del programa ukrepov.
- (4) Za izvajanje programa ukrepov vlada sprejme letni načrt za posamezno proračunsko leto (v nadaljevanju: letni načrt). Letni načrt pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za zdravje, ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, Mestno občino Celje in Občino Štore, za industrijsko območje nove Cinkarne pa tudi v sodelovanju s CINKARNO, Metalurško-kemično Industrijo Celje, d.d., in ga predloži vladi v sprejem. Letni načrt vsebuje seznam ukrepov, območja na katerih se bodo izvajali in višino sredstev iz proračuna države in proračunov obeh samoupravnih lokalnih skupnosti ter sredstev CINKARNE, Metalurško-kemične Industrije Celje, d.d., ki so namenjena za njihovo izvedbo. Skupaj z letnim načrtom ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za zdravje in ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, pripravi tudi poročilo o izvajanju letnega načrta za preteklo proračunsko leto (v nadaljevanju: poročilo) in ga predloži vladi v seznanitev.
- (5) Koordinacijo priprave letnega načrta in poročila za ministrstvo, pristojno za zdravje, izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje (Območna enota Celje). Sredstva za koordinacijo zagotovi ministrstvo, pristojno za zdravje.
- (6) Koordinacijo priprave letnega načrta in poročila za ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja izbrani izvajalec, ki se izbere na javnem razpisu.
- (7) Vlada sprejme letni načrt za naslednje proračunsko leto in se seznaní s poročilom najkasneje do 31. oktobra.

5. člen

- (1) Sredstva za izvajanje programa ukrepov se zagotavljajo v proračunu Mestne občine Celje, občine Štore in v proračunu Republike Slovenije v finančnih načrtih ministrstva, pristojnega za okolje, ministrstva, pristojnega za kmetijstvo in ministrstva, pristojnega za zdravje.
- (2) CINKARNA, Metalurško-kemična Industrija Celje, d.d. sredstva za izvajanje programa ukrepov na industrijskem območju nove Cinkarne zagotovi skladno z določbami zakona, ki ureja varstvo okolja, na podlagi katerih kot povzročitelj okoljske škode krije stroške ukrepov, izvedenih na podlagi tega zakona.

6. člen

Program ukrepov se izvaja od 1.1.2020 do 31.12. 2030.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

7. člen

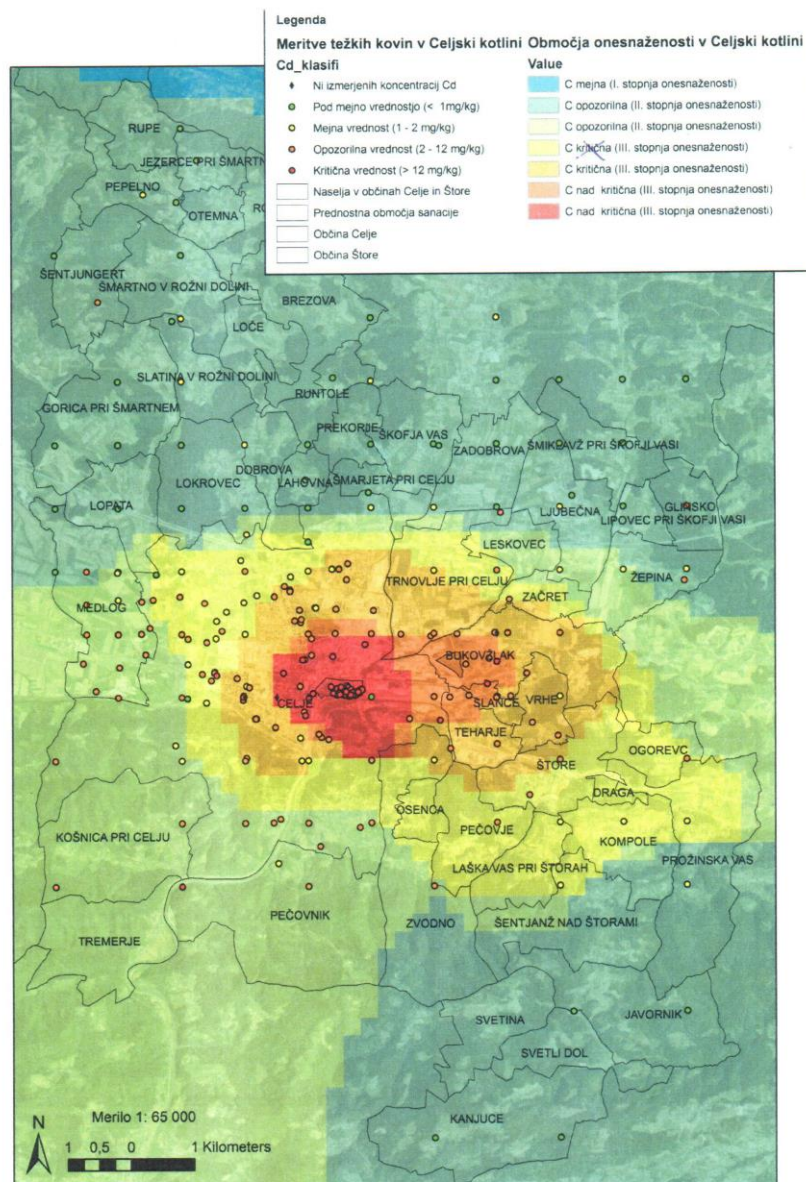
Vlada sprejme program ukrepov iz 4. člena tega zakona najkasneje do 1.7.2019.

8. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Priloga 1

PRILOGA 1: Karta območje Celjske kotline

PRILOGA 2:
Raven onesnaženosti tal in razvrstitev v razrede

Barva legende	Oznaka cone	Stopnja onesnaženosti	Opis stopnje onesnaženosti	Prednostna območja
	C nad kritična	III. stopnja onesnaženosti	nad kritičnimi vrednostmi vse vrednosti meritev Pb, Zn in Cd	Stara Cinkarna
			nad kritičnimi vrednostmi Zn in Cd; Pb nad opozorilno vrednostjo in pod kritično vrednostjo	Deponija Bukovžlak
	C kritična	III. stopnja onesnaženosti	Zn nad kritičnimi vrednostmi; Pb in Cd nad opozorilno vrednostjo in pod kritično vrednostjo	
			Zn, Pb in Cd nad opozorilnimi vrednostmi in pod kritičnimi vrednostmi	
	C opozorilna	II. stopnja onesnaženosti	Pb nad mejno vrednostjo in pod opozorilno vrednostjo; Zn in Cd nad opozorilnimi vrednostmi, vendar pod kritično vrednostjo	
		II. stopnja onesnaženosti	Pb, Zn in Cd nad mejnimi vrednostmi in pod opozorilnimi vrednostmi ali Cd in Pb nad mejnimi vrednostmi in pod opozorilnimi vrednostmi, Zn pod mejno vrednostjo	
	C mejna	I. stopnja onesnaženosti	Cd, Zn pod mejno vrednostjo, Pb nad mejno vrednostjo in pod opozorilno vrednostjo ali Cd, Zn, Pb se gibljejo do mejne vrednosti	

PRILOGA 2:
Raven onesnaženosti tal in razvrstitev v razrede

Barva legende	Oznaka cone	Stopnja onesnaženosti	Opis stopnje onesnaženosti	Prednostna območja
	C nad kritična	III. stopnja onesnaženosti	nad kritičnimi vrednostmi vse vrednosti meritev Pb, Zn in Cd	Stara Cinkarna
			nad kritičnimi vrednostmi Zn in Cd; Pb nad opozorilno vrednostjo in pod kritično vrednostjo	Deponija Bukovžlak
	C kritična	III. stopnja onesnaženosti	Zn nad kritičnimi vrednostmi; Pb in Cd nad opozorilno vrednostjo in pod kritično vrednostjo	
			Zn, Pb in Cd nad opozorilnimi vrednostmi in pod kritičnimi vrednostmi	
	C opozorilna	II. stopnja onesnaženosti	Pb nad mejno vrednostjo in pod opozorilno vrednostjo; Zn in Cd nad opozorilnimi vrednostmi, vendar pod kritično vrednostjo	
		II. stopnja onesnaženosti	Pb, Zn in Cd nad mejnimi vrednostmi in pod opozorilnimi vrednostmi ali Cd in Pb nad mejnimi vrednostmi in pod opozorilnimi vrednostmi, Zn pod mejno vrednostjo	
	C mejna	I. stopnja onesnaženosti	Cd, Zn pod mejno vrednostjo, Pb nad mejno vrednostjo in pod opozorilno vrednostjo ali Cd, Zn, Pb se gibljejo do mejne vrednosti	

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. in 2. členu

Temeljni namen predloga zakona je po skoraj 30-tih letih zagotoviti izvajanje ukrepov za zmanjšanje posledic okoljske škode, predvsem kot posledice dolgoletne metalurške dejavnosti, ter s tem izboljšanja kakovosti naravnega in grajenega okolja ter zdravstvenega stanja prebivalstva na območju Celjske kotline. Predlog zakona vzpostavlja odgovornost države in lokalnih skupnosti za pripravo in izvajanje ter financiranje programa ukrepov za izboljšanje kakovosti posameznih delov okolja na območju Celjske kotline. Območje v Celjski kotlini obsega del območja občine Celje in občine Štore. Območje v Celjski kotlini se glede na raven onesnaženosti razvršča na podobmočja s tremi stopnjami (I., II. In III.) onesnaženosti s kadmijem, cinkom in svincem območje. Razlika med podobmočjema III. in II. stopnje je v tem, da se v podobmočju III ukrepi obvezno izvajajo, pri čemer se pred izvajanjem opravljajo le hitri pregledi onesnaženosti (za potrebe kasnejšega monitoringa), ker se zaradi škodljivih posledic za zdravje ljudi sanirajo vsa prioriteta območja. Na tem podobmočju se zaradi ogrožanja zdravja ljudi že z zakonom določijo prioriteta območja za sanacijo. Kar pa ne velja za podobmočje II. stopnje. Tam se najprej opravijo predhodne meritve, ukrepa pa se šele, če se ugotovi onesnaženje in to zgolj na poseljenih območjih ter v primeru najkakovostnejših kmetijskih zemljišč. Tudi v tem primeru se določijo prioritete. Določbe pa dopuščajo izvajanje ukrepov tudi izven obeh podobmočij III. in II. stopnje onesnaženosti, na podobmočju I. stopnje, kar pa je prepuščeno diskrecijski odločitvi sodelujočih akterjem, ki skrbijo za pripravo in izvedbo programa ukrepov. Prioritetno se bodo izvajali ukrepi na zemljiščih v lasti države in lokalnih skupnosti ter lasti CINKARNE, Metalurško-kemične Industrije Celje, d.d.. Za izvajanje ukrepov na zemljiščih, ki so v lasti drugih pravnih oseb in v lasti fizičnih oseb, pa se bodo v letnih načrtih sredstva zagotavljala glede na finančne zmožnosti države, financirali pa se bodo zgolj ukrepi, s katerimi bodo soglašali lastniki. Kar pomeni, da bo država v letnem načrtu zagotovila določena sredstva in na tej podlagi pozvala lastnike, da se prijavijo za njihovo izvedbo.

K 3. in 4. členu

Določbe podrobneje določajo ukrepe za izboljšanje okolja, tako splošne kot tudi specifične. Ukrepi so povzeti iz projekta "Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik trajnostnega razvoja-modelni pristop na primeru Celjske kotline". Zaradi varovanja zdravja najmlajše populacije pa sta dodana še dva splošna ukrepa in sicer nadzorovana zamenjava onesnažene zemlje na otroških igriščih ter spremljanje zdravstvenega stanja otrok. Program ukrepov sprejme vlada na predlog ministrstva, pristojnega za okolje. V programu ukrepov se podrobneje določijo splošni in specifični ukrepi in sicer tako, da se izvedbo vsakega ukrepa posebej pripravi poseben protokol, in pripravijo posebne, natančnejše karte območij, na katerih se izvajajo. Za vsako posamezno koledarsko oz. proračunsko leto se najkasneje do konca oktobra tekočega leta sprejme tudi letni načrt izvajanja ukrepov za naslednje leto, ki vsebuje spisek in opis izvedbe prioriteta ukrepov za posamezno leto skupaj s podrobnim finančnim ovrednotenjem. Letne načrte ukrepov pripravi Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in občinama na območju Celjske kotline ter jih predloži vladi v sprejem. Koordinacijo priprave letnega načrta in poročila za ministrstvo, pristojno za zdravje, izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje (Območna enota Celje). Koordinacijo priprave letnega načrta in poročila za ministrstvo, pristojno za okolje, pa izvaja izbrani izvajalec, ki se izbere na javnem razpisu.

K 5. členu

V Pogodbi o delovanju EU je določeno, da okoljska politika EU temelji na načelu, da povzročitelj obremenitve plača vsakršno okoljsko škodo, ki jo povzroči. Zato je tudi v Republiki Sloveniji kot državi članici načelo „povzročitelj plača“ med osnovnimi načeli okoljske zakonodaje. To načelo določa, da so za povzročeno škodo odgovorni povzročitelj obremenitve ter lastniki zemljišč in njihovi najemniki, ki morajo preprečevati poškodovanje tal na svojih zemljiščih. Kljub vsemu pa se je treba zavedati, da je onesnaženost zemlje z nevarnimi snovmi obsežna, zato stroška ni primerno v celoti prelagati ne zgolj na državo ali samoupravne lokalne skupnosti ali pa še delujočega onesnaževalca. Zato bo ta določba vsakemu dodelila svoj delež odgovornosti oziroma zagotavljanja sredstev za sanacijo, torej tudi CINKARNI, Metalurško-kemični Industriji Celje, d.d., ob upoštevanju načela iz ZOV „povzročitelj plača“.

K 6. členu

Določba določa časovno obdobje, v katerem se izvaja program ukrepov. Opozoriti velja tudi, da se bodo ta sredstva razporedila znotraj 10 - letnega obdobja in sicer glede na letne načrte, ki jih bo sprejela vlada in ki bodo seveda predhodno usklajeni z obema samoupravnima lokalnima skupnostima ter povzročiteljem. Slednji rok omogoča tudi lažje načrtovanje in postopno oz. dolgoročno financiranje izvajanja ukrepov z javnimi sredstvi.

K 7. in 8. členu

Prehodna in končna določba določata začetek veljavnosti zakona, ki je 15 dni po objavi v Uradnem listu RS in rok, v katerem mora vlada sprejeti program ukrepov. Slednji rok je vezan na postopek priprave predloga državnega proračuna in proračunov lokalnih skupnosti ter s tem povezane roke.